

Projekt

UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA KIELCE

z dnia ..... 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej
dla Miasta Kielce na lata 2023-2025**

Na podstawie rt. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.¹⁾), w związku z art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.²⁾), art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.³⁾) Rada Miasta Kielce uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej dla Miasta Kielce na lata 2023-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kielce.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Kielce

Jarosław Karyś

---

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 572.

²⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 572.

³⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1700, poz. 2140, Dz. U. z 2023 r. poz. 403.

Załącznik do uchwały nr .....
Rady Miasta Kielce
z dnia..... 2023 r.

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Kielce na lata 2023 – 2025

Kielce 2023

Spis treści

Wstęp _____	1
Rodzina jako środowisko wychowania i socjalizacji dziecka _____	3
Sytuacja rodzin w Kielcach _____	9
Pieczna zastępcza i adopcja _____	16
Analiza SWOT systemu wsparcia rodziny w Kielcach _____	24
Cele Programu i wskaźniki jego realizacji _____	28
Monitorowanie Programu _____	36

Wstęp

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Kielce na lata 2023 – 2025 (zwany dalej Program) jest dokumentem opartym na przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1).

Kielce, jako miasto na prawach powiatu, realizuje zadania gminy oraz zadania powiatu. Obecny Program jest nie tylko odpowiedzią na wymogi ustawowe, ale przede wszystkim stanowi kontynuację przedsięwzięć podejmowanych w latach poprzednich. Wyznacza również plan działań przewidzianych do realizacji w latach 2023 – 2025 w ramach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje samorządy do działań profilaktycznych, które zapobiegają oddzieleniu dzieci od rodzin. W związku z tym Miasto Kielce stale podejmuje działania na rzecz tworzenia optymalnych możliwości wsparcia rodziny naturalnej i profilaktyki w celu ograniczenia przypadków głębokiej dysfunkcyjności generującej konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Działalność profilaktyczna jednostek tworzących system stale się rozwija i doskonali adekwatnie do aktualnej diagnozy sytuacji kieleckich rodzin. Odpowiada również dynamice zmian zachodzących w mieście.

W ostatnich latach aspekt wzmacniania rodziny stał się bardziej istotny w związku z wpływem na życie rodzinne doświadczeń związanych z ogólnoswiatową pandemią. Polskie rodziny znalazły się w kryzysie spowodowanym m. in.: sytuacją zagrożenia, doznawaniem długotrwałego stresu i społecznej izolacji, jak również ograniczonej możliwości nawiązywania przez dzieci naturalnych relacji rówieśniczych.

W sytuacji, kiedy rodzina nie wywiązuje się prawidłowo ze swoich funkcji ustawa zakłada konieczność rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej i przejście od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej. Deinstytucjonalizacja nie oznacza całkowitej rezygnacji z instytucjonalnych form opieki, a raczej ich ograniczenie i stworzenie środowiska wychowawczego zbliżonego do rodzinnego.

Miasto Kielce podejmuje starania, aby rodzinne formy pieczy zastępczej przeważały nad formami instytucjonalnymi. Taki kierunek organizacji systemu opieki nad dziećmi, które nie mogą wychowywać się w rodzinach naturalnych jest optymalny i zakłada się, że będzie się stale rozwijać.

W ostatnich latach system pieczy instytucjonalnej w Kielcach przeszedł całkowite przeobrażenie, co było związane z koniecznością dostosowania się do standardów, zawartych w art. 95 ust. 3 i ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

*Rodzina jest drogą
pierwszą i z wielu
względów
najważniejszą. Jest
drogą powszechną,
pozostając za każdym
razem drogą
szczególną, jedyną i
niepowtarzalną, tak
jak niepowtarzalny jest
każdy człowiek –*

Jan Paweł II

W 2020 r. Miasto Kielce zakończyło proces przekształceń istniejących dotychczas placówek opiekuńczo - wychowawczych, zmierzający do osiągnięcia standardu dotyczącego liczby miejsc w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno – terapeutycznego, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie. Przekształcenia te miały na celu utworzenie placówek przeznaczonych dla jak najmniejszej liczby dzieci, w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego, co w efekcie pozwala na ograniczenie skutków braku możliwości wychowywania się w prawidłowo funkcjonujących środowiskach naturalnych oraz stwarza możliwość nawiązywania więzi, które są niezbędne do harmonijnego rozwoju dziecka. W funkcjonujących na terenie gminy placówkach opiekuńczo – wychowawczych zapewniana jest profesjonalna i kompleksowa opieka nad wychowankami.

Oferowana pomoc rodzinie i dziecku ma charakter interdyscyplinarny i tworzy kompleksowy, zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny oraz pieczy zastępczej. Zakłada również przygotowywanie wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia.

Służą temu w szczególności:

- praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych prowadzona przez asystenta rodziny,
- koordynacja wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- praca socjalna realizowana przez pracowników socjalnych rejonów opiekuńczych oraz Zespołu Profilaktyki Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach,
- zajęcia grupowe o charakterze edukacyjnym („Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”), zajęcia psychoedukacyjne oraz grupy wsparcia,
- poradnictwo specjalistyczne,
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne dla rodzin z dziećmi,
- placówki wsparcia dziennego.

Działania odnoszące się do systemu pieczy zastępczej obejmują:

- rozwijanie rodzinnych form opieki,
- rozwijanie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego,
- wspieranie placówek opiekuńczo – wychowawczych w utrzymaniu standardu opieki i wychowania,
- pomoc w usamodzielnieniu pełnoletnich wychowanków.

Rodzina jako środowisko wychowania i socjalizacji dziecka

Rodzina stanowi najbardziej powszechne środowisko wychowawcze młodego człowieka, ponieważ tkwią w niej największe możliwości jego wszechstronnego rozwoju. Na kształtowanie się osobowości młodego człowieka ma wpływ przede wszystkim to, w jakiej rodzinie się urodzi i dorasta, jaka jest jej kultura, uznawane wartości i priorytety oraz jakie style wychowania i pozostawia w niej najgłębsze ślady. Tworzą się w niej pierwsze więzi emocjonalne, rodzą się uczucia. Dziecko, będąc częścią rodziny poznaje wzory zachowań, normy i zasady społeczne oraz przyswaja sobie wiedzę o otaczającym go świecie i od rodziny zależy późniejsze jego postępowanie i rozumienie otaczającej go rzeczywistości.

Rodzina przez zamierzone oddziaływanie opiekuńcze i wychowawcze przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka. Dzięki tym oddziaływaniom przygotowuje je do samodzielnego życia w społeczeństwie.

Obecnie w obrębie rodziny pojawiają się nowe, nieznane dotąd wzory zachowań. Przekształceniu ulega jej struktura, zakres i rozkład ról pełnionych przez jej członków. Nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może przyczynić się do powstania patologicznych potrzeb u dziecka, a tym samym wpływać na proces nieprawidłowej socjalizacji młodego człowieka, co skutkować może wystąpieniem zaburzeń: psychofizycznych, zachowania i socjalizacji.

Podstawa prawna

Niniejszy Program ma umocowanie w wymienionych poniżej krajowych aktach prawnych:

Ustawy:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 roku poz. 40 ze zm.);
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2022 roku poz. 1526 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 roku poz. 447 ze zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 roku poz. 901 ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2023 roku poz.571);

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 roku poz. 1249 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 roku poz. 172 ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 roku poz. 165 ze zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 roku poz. 390 ze zm.);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 roku poz. 810);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 roku poz. 1744 ze zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 roku poz. 1329 ze zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 roku poz. 1359 ze zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny (Dz. U. z 2022 roku poz. 1138 z późn. zm.);

Na poziomie lokalnym Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Kielce na lata 2023 – 2025 jest zgodny z założeniami następujących dokumentów:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kielce na lata 2021 – 2030;
- Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do roku 2025;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Kielce na lata 2023 – 2026;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Miasta Kielce na lata 2021-2027;
- Samorządowy Program dla rodzin wielodzietnych Miasta Kielce.

Programy ogólnopolskie i lokalne na rzecz rodziny

Rodzinny Kapitał Opiekuńczy

W dniu 17 listopada 2021 roku została uchwalona ustawa o rodzinnym kapitale opiekuńczym (RKO), która weszła w życie 1 stycznia 2022 roku. Celem RKO jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Kapitał przysługuje matce albo ojcu, przez których rozumie się także osobę, która przyjęła dziecko na wychowanie i wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia, na drugie i każde kolejne dziecko w rodzinie, jeżeli dziecko to wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki lub ojca. Kapitał przysługuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko ukończyło 12. miesiąc życia, do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dziecko ukończy 36. miesiąc życia. Świadczenie to nie zależy od dochodu rodziny i w sumie wyniesie 12 tysięcy złotych. Do wyboru rodziców pozostaną dwie opcje, będzie to wypłata po: 500 zł co miesiąc przez okres dwóch lat lub 1000 zł co miesiąc, przez okres 12 miesięcy. Matka albo ojciec wskazuje we wniosku miesięczną wysokość, w jakiej ma być wypłacany kapitał. Prawo do zmiany miesięcznej wysokości, w jakiej ma być wypłacany kapitał, przysługuje tylko raz w okresie otrzymywania kapitału. Kapitał przysługuje: obywatelom polskim i cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Świadczenie przysługuje niezależnie od dochodów rodziny. Postępowanie w sprawie kapitału prowadzi oraz wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Świadczenie wychowawcze

W dniu 11 lutego 2016 roku została uchwalona ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Od 1 kwietnia 2016 roku wypłacane jest świadczenie wychowawcze (tzw. Program 500+), którego celem jest zapewnienie środków na częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych oraz wychowaniem dziecka w rodzinie. O świadczenie wychowawcze mogą ubiegać się rodzice biologiczni, opiekunowie prawni, opiekunowie faktyczni dziecka, dyrektor domu pomocy społecznej, rodzice zastępczy i dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych. Od 1 stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmuje wnioski o nowe świadczenia i je wypłaca.

Świadczenie „Dobry start”

1 lipca 2021 roku weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki realizacji rządowego programu „Dobry start”

ustanowionego uchwałą nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie „Dobry start”. Świadczenie przysługuje niezależnie od dochodu raz w roku. Rodzic, opiekun prawny dziecka, rodzic zastępczy, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej może złożyć wniosek o wyprawkę szkolną dla dziecka do 20 roku życia, a w przypadku ucznia z niepełnosprawnością do ukończenia przez niego 24 roku życia Świadczenie „Dobry start” przysługuje zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: obywatelom polskim, cudzoziemcom na warunkach określonych w rozporządzeniu. Od 1 lipca 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przejął przyjmowanie pierwszych wniosków świadczenie na rok szkolny 2022/2023.

Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka tzw. Becikowe – świadczenie rodzinne

Becikowe jest to jednorazowa zapomoga przysługująca matce, ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu lub opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1922,00 zł. Z tytułu urodzenia się żywego dziecka przyznaje się jednorazową zapomogę w wysokości 1000 zł na jedno dziecko. Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku, gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego - w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Zapomoga przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Przepisu nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko. Świadczenie wypłacane jest przez Dział Świadczeń Rodziny i Dodatków Mieszkaniowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach.

Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne wypłacane są zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o zasiłkach rodzinnych. Powyższa pomoc ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje: rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie uczącej się. Świadczenia rodzinne przysługują osobom zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, Zasiłek rodzinny przysługuje: 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka; 2) opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem,

jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka); 3) osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom wymienionym w punktach 1 i 2, do ukończenia przez dziecko: - 18. roku życia lub - nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo – 24. roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Osobie wymienionej w punkcie 3, zasiłek przysługuje pod warunkiem kontynuowania nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 24. roku życia.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia, 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 18. roku życia, 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18. roku życia do ukończenia 24. roku życia. Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego; świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne; jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka; świadczenie rodzicielskie. Świadczenia rodzinne wypłacane są przez Dział Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach.

Karta Dużej Rodziny (KDR)/Samorządowy Program dla rodzin wielodzietnych

Ogólnopolski program wspierający rodziny wielodzietne wszedł w życie 16 czerwca 2014 roku.

W Kielcach zakres ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym w ramach ogólnopolskich uprawnień (KDR) został poszerzony o zniżki lokalne – gminne, w związku z wprowadzeniem 16 sierpnia 2014 roku przez Gminę Kielce samorządowego Programu dla rodzin wielodzietnych (Program). Do korzystania z Karty Dużej Rodziny uprawnione są rodziny, które w chwili składania wniosku wychowują co najmniej troje dzieci, niezależnie od dochodu. Rodzice mogą korzystać z Karty dożywotnio, natomiast dzieci do 18. roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25. lat. Bez ograniczeń wiekowych

prawo do posiadania Karty przysługuje dzieciom legitymującym się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 roku wszedł w życie przepis dający możliwość przyznania Karty Dużej Rodziny także tym rodzicom, którzy mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku.

W ramach rządowego programu dla rodzin wielodzietnych posiadacze Kart mogą korzystać z katalogu zniżek w ofercie kulturalnej, rekreacyjnej i transportowej na terenie całego kraju, zgodnie z wykazem dostępnym na stronie internetowej www.rodzina.gov.pl. Karta Dużej Rodziny dostępna jest w formie tradycyjnej oraz w wersji elektronicznej w postaci aplikacji na urządzeniach mobilnych. Posiadacze Karty mogą korzystać z obu form. W przypadku kontynuacji nauki przez dziecko po ukończeniu 18. roku życia lub zagubienia karty, wydawana jest kolejna.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku w Programie uczestniczyło 5 129 rodzin wielodzietnych (w tym: 8 767 osoby dorosłe i 8 271 dzieci), które otrzymały łącznie 19 673 Kart Dużej Rodziny w formie tradycyjnej oraz 19 109 Kart w formie elektronicznej.

Sytuacja rodzin w Kielcach

Diagnoza demograficzna

Kielce to największe miasto i stolica województwa świętokrzyskiego. Dominuje na tle województwa, zarówno pod względem demograficznym, jak i gospodarczym. Skupia funkcje administracyjne, gospodarcze, edukacyjne oraz kulturalne regionu.

W Kielcach liczba mieszkańców w 2022 roku wynosiła 183 885, z czego 53,47% stanowiły kobiety, a 46,53% mężczyźni. Obserwowane jest zjawisko depopulacji o utrwalonym trendzie. W 2022 roku w Kielcach mieszkało o 10 967 mniej osób, w porównaniu do stanu z roku 2019.

Analizując lata 2019 – 2022 zauważa się stały spadek liczby mieszkańców Kielc, co obrazują dane zawarte w tabeli 1.

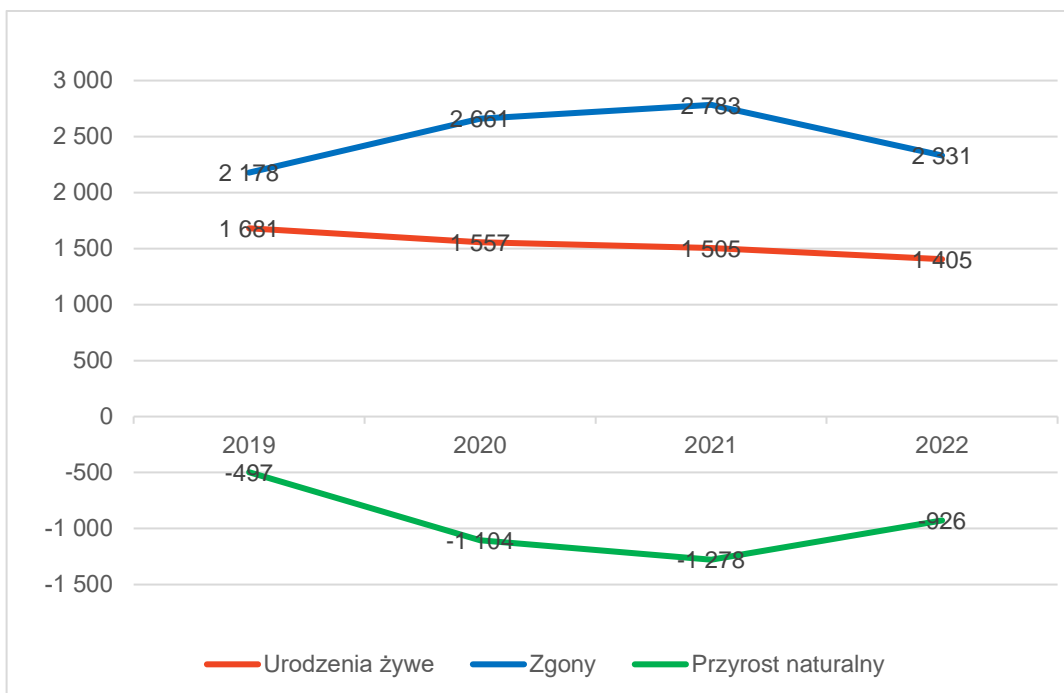
Tabela 1. Liczba mieszkańców Kielc i województwa świętokrzyskiego w latach 2019–2022

Rok		2019 (A)	2020	2021	2022 (B)	B - A
Miasto Kielce	Liczba mieszkańców ogółem	194 852	187 427	185 478	183 885	-10 967
	Mężczyźni	91 271	87 410	86 367	85 553	-5 718
	Kobiety	103 581	100 017	99 111	98 332	-5 249
Województwo Świętokrzyskie	Liczba mieszkańców ogółem	1 233 961	1 199 584	1 187 693	1 178 164	-55 797
	Mężczyźni	601 664	584 314	578 198	573 286	-28 378
	Kobiety	632 297	615 217	609 495	604 878	-27 419

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Spadek liczby ludności obserwowany w mieście to wynik ujemnego przyrostu naturalnego (ubytku naturalnego) oraz ujemnego salda migracji. Znaczny ubytek liczby ludności w roku 2022 spowodowany był w głównej mierze zwiększoną w porównaniu do lat poprzednich liczbą zgonów. W ubiegłym roku odnotowano 2 331 zgonów, czyli o 452 mniej w porównaniu do roku 2021. Przyczyną większej liczby zgonów w latach 2020-2021 była wysoka umieralność z powodu choroby COVID-19. W Kielcach od wielu lat utrzymuje się ujemny przyrost naturalny. W 2022 roku w mieście urodziło się 1 405 dzieci (49,5% dziewczynek, 50,5% chłopców), czyli o 100 mniej niż w roku poprzednim. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców wyniósł -5,02.

Wykres 1. Przyrost naturalny w latach 2019–2022

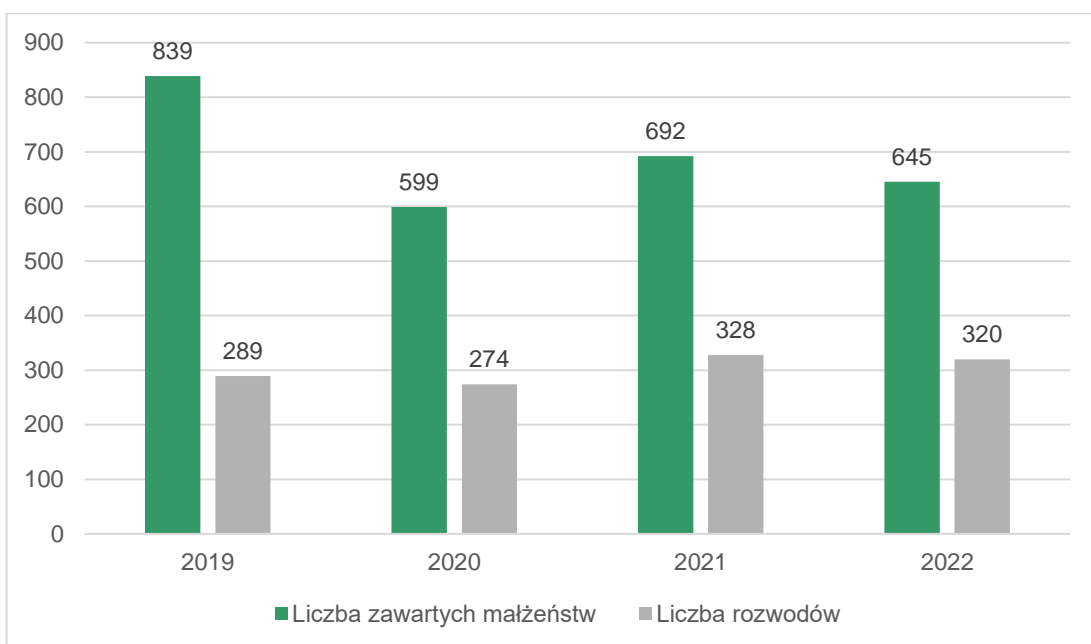
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższego wykresu wynika, że od kilku lat Kielce mają ujemny przyrost naturalny wynoszący -926. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,02 na 1000 mieszkańców Kielc.

Rodzina w ostatnich trzech dekadach podlega szczególnie istotnym przemianom. Opóźnia się wiek zawierania małżeństw, wzrasta liczba rozwodów i separacji. Ludzie częściej decydują się na życie w pojedynkę. Coraz większą popularnością cieszą się też alternatywne formy życia małżeńskiego – w tym głównie związki kohabitacyjne. Coraz częstszym zjawiskiem są rodziny niepełne, samotni rodzice wychowujący dzieci oraz rodziny zrekonstruowane (tzw. patchworkowe). W związku z powyższymi trendami zmieniają się również sposoby myślenia o małżeństwie i rodzinie. Liberalizacji podlegają opinie dotyczące różnych zjawisk i zachowań związanych zarówno z życiem małżeńskim, jak i rodzinnym.

W 2022 roku mieszkańcy Kielc zawarli 645 małżeństw, co odpowiada 3,7 małżeństwom na 1000 mieszkańców oraz odnotowano 320 rozwodów, co odpowiada 1,7 rozwodom przypadającym na 1000 mieszkańców.

Wykres 2. Liczba zawieranych małżeństw oraz liczba rozwodów w latach 2019–2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z prognozą ludności na lata 2014 – 2050 opracowaną przez GUS, tendencja spadkowa liczby ludności Kielc będzie się pogłębiać. Przyrost naturalny pozostanie ujemny w całym okresie. Nastąpią także niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej ludności, a ich nawarstwianie w kolejnych latach spowoduje przyspieszenie procesu po 2025 roku¹.

Diagnoza sytuacji rodzin z dziećmi na podstawie danych z pomocy społecznej

Od kilku lat systematycznie zmniejsza się liczba rodzin z dziećmi korzystająca ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach. W 2022 roku w systemie pomocy społecznej pozostawało 6 303 rodzin (w tym 1 103 rodzin z dziećmi) i kolejno w 2021 roku – 7 071 rodzin (1 390 rodzin z dziećmi), w 2020 roku – 7 541 rodzin (1 191 rodzin z dziećmi).

Rodziny niepełne stanowiły w 2022 roku 9,6% wszystkich rodzin w systemie pomocy społecznej, w 2021 roku 9,72 % w 2020 roku 7,47 %, a w 2019 8,14 %.

¹Bank Danych Lokalnych GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-dla-powiatow-i-miast-na-prawie-powiatu-oraz-podregionow-na-lata-2014-2050>, data dostępu: 18.05.2023 r.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019–2022

Rok	2019	2020	2021	2022
Rodziny ogółem, w tym:	7 944	7 541	7 071	6 303
Rodziny z dziećmi	1 195	1 191	1 390	1 103
Rodziny niepełne	647	563	687	605

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach za lata 2019 - 2022

Podstawowa praca socjalna z rodzinami z dziećmi prowadzona jest przez pracowników socjalnych w 11 rejonach opiekuńczych MOPR. W przypadku rodzin zagrożonych kryzysem, monitorowaniem sytuacji dziecka zajmowali się pracownicy socjalni specjalizujący się w pracy z rodzinami, w ramach *Procedury postępowania pracownika socjalnego świadczącego pomoc w formie pracy socjalnej na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*.

Rodziny wymagające interdyscyplinarnej i pogłębionej pracy socjalnej pozostają w zainteresowaniu Zespołu Profilaktyki Rodzinnej MOPR (ZPR). ZPR jest wyodrębnioną częścią Działu Opieki i Wychowania MOPR, która przede wszystkim koncentruje się na pracy z rodzinami zagrożonymi odseparowaniem dziecka od rodziny oraz borykającymi się z poważnymi trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Monitorowaniem sytuacji i koordynowaniem interdyscyplinarnej pracy z ww. rodzinami zajmują się koordynatorzy ZPR. Współpracują oni z pracownikami socjalnymi z rejonów opiekuńczych, asystentami rodziny oraz przedstawicielami różnych instytucji, m.in. pedagogiem szkolnym, pielęgniarką środowiskową, kuratorem sądowym, dzielnicowym, wychowawcami placówek wsparcia dziennego. Koordynatorzy podejmują także działania interwencyjne związane z zagrożeniem zdrowia i życia dzieci. Statystykę związaną z interwencjami w latach 2019 – 2022 zawiera Tabela 3.

Tabela 3. Liczba interwencji związanych z zagrożeniem zdrowia i życia dzieci w latach 2019 -2022

Rok	2019	2020	2021	2022
Liczba interwencji	23	14	14	24
Liczba zagrożonych dzieci, w tym:	36	27	26	28
– liczba dzieci umieszczonych w czasowej pieczy zastępczej	24	22	22	17
– liczba dzieci powierzono opiece bliskiej osoby lub osobie zaprzyjaźnionej	12	5	4	11

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach za lata 2019 - 2022

Z powyższych danych wynika, że w analizowanych trzech latach w wyniku 51 interwencji w rodzinach zabezpieczono 89 dzieci, z tej liczby 76,4 % małoletnich trafiło do czasowej pieczy zastępczej.

Oprócz koordynatorów w ZPR zatrudnieni są psycholog, pedagog oraz asystenci rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest m.in. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, edukacyjnych i wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Asystenci rodziny współpracują także z rodzicami biologicznymi, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej. Praca wówczas jest prowadzona na rzecz przezwyciężenia trudności życiowych uniemożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej. Od 2017 roku na podstawie ustawy *Za życiem*, o wsparcie asystenta rodziny mogą się ubiegać kobiety w okresie ciąży i ich rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także rodziny dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Tabela 4. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem Zespołu Profilaktyki Rodzinnej oraz asystenta rodziny w latach 2019 – 2022

Rok	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Profilaktyki Rodzinnej	347	318	211	338
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w tym:	137	121	130	118
– z tytułu ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin <i>Za życiem</i>	10	7	6	6

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach za lata 2019 - 2022

Z powyższych danych wynika, że w 2022 roku z 338 rodzin z dziećmi będących pod opieką Zespołu Profilaktyki Rodzinnej 35% wymagała wsparcia asystenta rodziny, w 2021 roku na 211 rodzin – 61,6 %, w 2020 roku na 318 rodzin – 38,1 %, a w 2019 roku na 347 rodzin – 39,5 %. Oznacza to, że procentowo wzrasta liczba rodzin, które nią są w stanie samodzielnie realizować wszystkich niezbędnych zadań, nie spełniają swoich podstawowych funkcji i wymagają pomocy i wsparcia.

Dzięki współpracy asystentów rodziny z koordynatorami oraz ze specjalistami (m.in. psychologiem, pedagogiem), pracownikiem socjalnym, kuratorem, możliwe jest harmonizowanie wysiłków wszystkich osób, które podejmują działania adresowane do danej rodziny.

W ramach ZPR w 2022 roku 90 osób skorzystało ze wsparcia psychologa, w 2021 roku odbyło się 177 spotkań z psychologiem, w których uczestniczyło 61 osób, w 2020 roku – 122 spotkania, w których uczestniczyło 68 osób, a w 2019 roku – 256 spotkań dla 111 osób.

Stała współpraca asystentów rodziny i koordynatorów ZPR ze specjalistami umożliwia wspólne zajęcie stanowiska w kwestii motywowania i dyscyplinowania rodziny lub poszczególnych jej członków do realizowania wyznaczonych działań.

Tabela 5. Liczba osób uczestniczących w konsultacjach z psychologiem i pedagogiem w latach 2019 - 2022

Rok	2019	2020	2021	2022
Liczba osób uczestniczących w konsultacjach z psychologiem	111	68	61	90
Liczba osób uczestniczących w konsultacjach z pedagogiem	43	10	19	29

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach za lata 2019 - 2022

W ramach działalności ZPR organizowane są warsztaty mające na celu podnoszenie kompetencji wychowawczych pn. Szkoła dla Rodziców i Wychowawców, a dla rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych organizowane są spotkania grup wsparcia. Liczbę osób korzystających z poszczególnych form wsparcia obrazuje Tabela 6.

Tabela 6. Liczba osób uczestniczących w zajęciach Szkoły dla Rodziców oraz w grupach wsparcia w latach 2019 - 2022

Rok	2019	2020	2021	2022
Liczba osób, które ukończyły Szkołę dla Rodziców	8	14	9	20
Liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia	6	21	28	14

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach za lata 2019 - 2022

Ważnym elementem systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych są placówki wsparcia dziennego, których zadaniem jest zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki, realizowanie działań wychowawczych, pomoc w nauce oraz organizacja czasu wolnego w formie zabawy, a także rozwijanie pasji i zainteresowań. W 2019 i 2020 roku w Kielcach funkcjonowało 20 placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej oraz 6 placówek prowadzonych w formie specjalistycznej, w 2021 i 2022 roku było to odpowiednio 18 i 6. Uczęszczało do nich łącznie

w 2020 roku 976 dzieci i młodzieży, w tym 790 do placówek prowadzonych w formie opiekuńczej i 186 do placówek prowadzonych w formie specjalistycznej, w 2021 roku 974 dzieci i młodzieży, w tym 763 do placówek prowadzonych w formie opiekuńczej i 211 do placówek prowadzonych w formie specjalistycznej, a w 2022 roku 998 dzieci i młodzieży, w tym 743 do placówek prowadzonych w formie opiekuńczej i 255 do placówek prowadzonych w formie specjalistycznej.

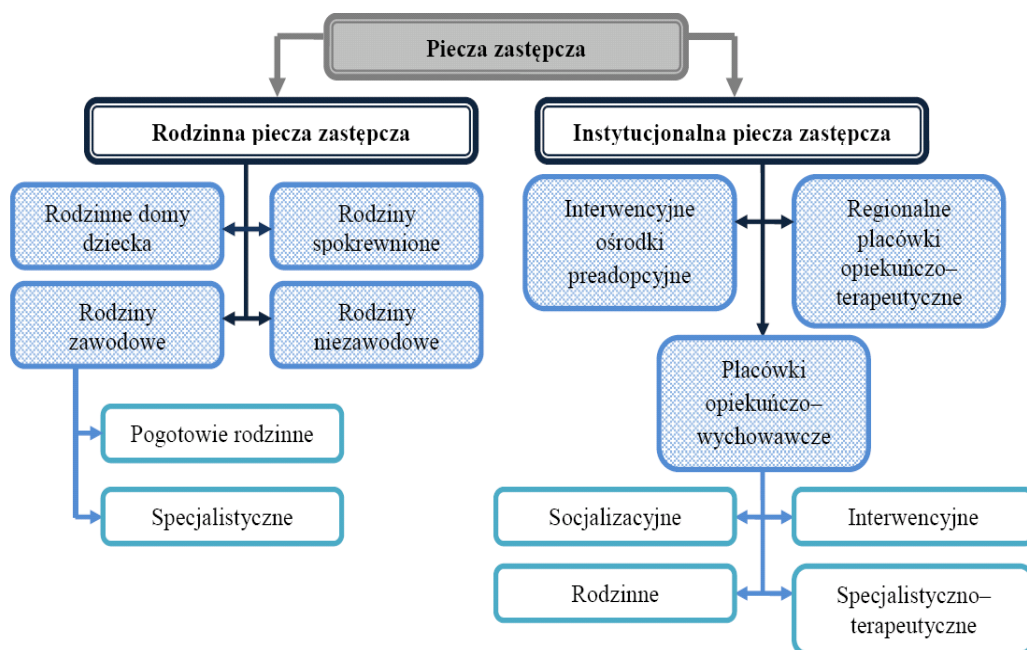

Pieczka zastępcza i adopcja

W ustawie Kodeks rodzinny i opiekuńczy ustawodawca określił, kiedy dziecko może być umieszczone poza rodziną. Taka sytuacja może mieć miejsce, gdy zostały wyczerpane wszystkie formy pomocy rodzicom dziecka lub dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie opieki w formie pieczy zastępczej bądź adopcji.

Rodzicielstwo zastępcze stanowi czasową formę opieki ustanawianej dla dzieci. Jest sprawowane w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali czasowo lub trwale pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im zawieszona lub ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. Poniższy schemat przedstawia formy pieczy zastępczej.

Schemat 1. Formy pieczy zastępczej

W związku z tym, że prowadzenie interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego i regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej należy do zadań Wojewody, w Kielcach nie funkcjonują ww. placówki.

Rodzinna piecza zastępcza

W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie mu opieki w jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza przyjmując dziecko pod opiekę powinna zadbać o jego rozwój fizyczny i intelektualny, zaspakajając potrzeby zarówno w sferze materialno – bytowej, jak i emocjonalnej. Rodzice zastępczy powinni wspierać dzieci w procesie kształcenia, dbać o pogłębianie ich zainteresowań, organizować czas wolny, uczyć nawiązywania więzi międzyludzkich, pokazywać jak dbać o siebie i innych. Rodzice zastępczy w miarę możliwości współpracują z rodzicami biologicznymi, którzy biorą udział w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących ich dzieci (np. przy wyborze szkoły, zawodu, wykonywaniu poważnych zabiegów medycznych). W Kielcach organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej (ORPZ). Głównym zadaniem ORPZ jest prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub rodzinnego domu dziecka. ORPZ prowadzi działania propagujące ideę rodzicielstwa zastępczego w ramach kampanii. Ponadto organizuje szkolenia dla kandydatów i osób prowadzących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej, zapewnia im pomoc i wsparcie we właściwym wypełnianiu powierzonych zadań. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza spokrewniona,
- rodzina zastępcza niezawodowa,
- rodzina zastępcza zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- rodzinny dom dziecka.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, mogą być na ich wniosek wspierane przez rodziny pomocowe. Rodziny pomocowe obejmują opieką dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z urlopem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu.

Na koniec grudnia 2022 roku funkcjonowało 169 rodzin zastępczych, w których przebywało 236 dzieci. Większość dzieci wychowywała się w rodzinach zastępczych spokrewnionych. Stanowiły one 72,19% ogólnej liczby rodzin zastępczych, w których przebywało 147 dzieci (62,29% wszystkich dzieci). W 2021 było to odpowiednio: 69,37% rodzin i 142 dzieci (60,17%), w 2020 roku 66,67% rodzin i 138 dzieci (60,27%), a w 2019 – 68,08% i 140 dzieci (61,4%). Szczegółowe informacje dotyczące liczby i typów rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci prezentuje poniższa tabela.

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej

ul. Wesoła 47/49
25-363 Kielce

tel. 41 344 28 13

Tabela 7. Funkcjonujące rodziny zastępcze i liczba przebywających w nich dzieci w latach 2019–2022

Typy rodzin	Liczba rodzin/liczba dzieci			
	2019	2020	2021	2022
Rodziny zastępcze ogółem	166/228	171/229	173/236	169/236
Spokrewnione	113/140	114/138	120/142	122/147
Niezawodowe	43/51	48/57	47/55	40/47
Zawodowe, w tym	7/17	6/12	2/8	2/5
– pogotowia rodzinne	3/12	3/9	1/7	0/0
– specjalistyczne	3/3	2/1	1/1	1/1
Rodzinne domy dziecka	3/20	3/22	4/31	5/37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z efektów pracy Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Kielcach za lata 2019, 2020, 2021, 2022

Z powyższych danych wynika także, że w ostatnich dwóch latach funkcjonowały tylko 2 rodziny zawodowe. Żadna z nich w 2022 roku nie pełniła funkcji pogotowia rodzinnego. W 2022 roku powstało 21 nowych rodzin, w tym 18 spokrewnionych i 3 niezawodowe, w których umieszczono 32 dzieci. Jedna rodzina zastępcza niezawodowa przekształciła się w zawodową rodzinę zastępczą, jedna rodzina zastępcza zawodowa w rodzinny dom dziecka. W 2022 roku 39 dzieci opuściło rodzinną pieczę zastępczą. Spośród nich:

- 7 osób powróciło do rodziców naturalnych,
- 14 osób pełnoletnich usamodzielniało się,
- 4 osoby zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 6 osób umieszczono w innej formie pieczy zastępczej,
- 4 dzieci przekazano do adopcji,
- 4 wychowanków opuściło rodzinną pieczę zastępczą z innych powodów.

Tabela 8. Najczęstsze przyczyny umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej latach 2019 – 2022

Najczęstsze przyczyny	Rok/liczba dzieci ogółem			
	2019/140	2020/138	2021/142	2022/147
Uzależnienia rodziców	114	106	116	64
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	53	59	60	48
Długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	6	7	6	3
Niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	5	6	3	5
Pólsieroctwo	27	28	32	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z efektów pracy Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Kielcach za lata 2019, 2020, 2021, 2022

Głównymi przyczynami umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy od wielu lat są uzależnienie od alkoholu oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W 2022 roku stanowiły one odpowiednio: 43,54% i 23,1% wszystkich powodów zabezpieczenia dzieci z rodzin biologicznych. W 2021 roku: 81,69% i 42,26%. W 2020 roku: 76,82% i 42,76%. W 2019 roku: 81,43% i 37,86%. Na trzecim miejscu przyczyną umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej jest pólsieroctwo, które w ujęciu procentowym kształtuje się następująco: 2022 – 8,17%, 2021 – 22,54%, 2020 – 20,29%, 2019 – 19,29%.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, 3–letnie programy wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej powinny zawierać między innymi coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych. Zakłada się zatem zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych w 2023 roku o 3, natomiast o 2 w każdym kolejnym roku obowiązywania Programu.

Tabela 9. Przyjęty limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2023-2025

Limit rodzin zastępczych zawodowych	Rok		
	2023	2024	2025
	3	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z efektów pracy Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Kielcach za lata 2019, 2020, 2021, 2022

Osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziców zastępczych mogą zgłosić swoją kandydaturę do Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Kielcach lub złożyć wniosek do Sądu Rejonowego w Kielcach.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- placówki opiekuńczo–wychowawczej typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno–terapeutycznego, rodzinnego;
- regionalnej placówki opiekuńczo–terapeutycznej;
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Tabela 10. Liczba umieszczonych dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2019-2022

Typ placówki opiekuńczo - wychowawczej	2019	2020	2021	2022
socjalizacyjna	28	31	39	45
interwencyjna	1	1	5	4
specjalistyczno - terapeutyczna	6	7	7	7
rodzinna	23	23	22	18
Ogółem:	58	62	73	74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z efektów pracy Centrum Obsługi Placówek za lata 2019, 2020, 2021, 2022

Tabela 11. Najczęstsze przyczyny umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej latach 2019 – 2022

Najczęstsze przyczyny	Rok/liczba dzieci ogółem			
	2019/58	2020/62	2021/73	2022/74
Uzależnienia rodziców	33	39	42	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	17	14	21	17
Długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	0	0	1	1
Przemoc w rodzinie	1	0	1	1
Pobyty za granicą co najmniej jednego z rodziców	1	1	8	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z efektów pracy Centrum Obsługi Placówek w Kielcach za lata 2019, 2020, 2021, 2022

Podobnie jak w rodzinnej pieczy zastępczej, do placówek opiekuńczo – wychowawczych trafiają dzieci pochodzące głównie z rodzin z problemem alkoholowym oraz z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Zgodnie z danymi z powyższej tabeli przyczyny te przyjmowały odpowiednio następujące wartości procentowe: w 2022 - 70,27% i 22,98%, w 2021 – 57,54% i 28,77%, w 2020 – 62,91% i 22,58%, w 2019 – 56,90 i 29,31%.

Podsumowując, w latach 2019 – 2022 czynnik uzależnienia stanowił przyczynę umieszczenia 62,18% dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Centrum Obsługi Placówek (COP)

Zadaniem COP jest zapewnienie wspólnej obsługi księgowo – finansowej, kadrowej i organizacyjnej dla placówek opiekuńczo – wychowawczych. Ponadto COP świadczy pomoc specjalistyczną psychologa i pedagoga oraz pracownika socjalnego dla podopiecznych placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Na dzień 31.12.2022 roku funkcjonowały:

1. Placówki opiekuńczo - wychowawcze:

- *Dobra Chata*, ul. Sandomierska 126 typu socjalizacyjnego (9 miejsc), typu interwencyjnego (5 miejsc),
- *Moje Miejsce*, ul. Fosfortowa 88 typu socjalizacyjnego (14 miejsc),
- *Kamyk*, ul. Wielkopolska 31 typu socjalizacyjnego (14 miejsc),
- *Dom dla Dzieci* ul. Niestachowska 17 (placówka typu socjalizacyjnego na 7 miejsc, w tym specjalistyczno – terapeutycznego na 7 miejsc).

2. Mieszkanie chronione treningowe:

- ul. Sandomierska 126
- ul. Marszałkowska 12.

3. Placówka Wsparcia Dziennego Ognisko Wychowawcze, ul. Marszałkowska 12.

4. Specjalistyczna Placówka Dzienna Azył, ul. Kołtąta 4.

5. Lokale aktywizujące dla osób niepełnosprawnych, w szczególności dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, ul Nowowiejska 14.

W ramach pieczy instytucjonalnej w 2022 roku działały 2 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego:

1. Niepubliczna Placówka Rodzinna Nr 1, ul. Zgórska 61 A (10 miejsc),
2. Niepubliczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu rodzinnego Nr 2 w Mokrym Borze 14A, gm. Mniów (7 miejsc).

W 2022 roku w placówkach opieki całodobowej umieszczono 17 małoletnich, natomiast ogółem w placówkach opieki całodobowej przebywało 92 dzieci, z tego 80 pochodzących z Kielc oraz 12 dzieci pochodzących z innych powiatów.

Zgodnie z art. 191 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, koszty za pobyt z dzieci pochodzących z innego powiatu a umieszczonych na terenie miasta Kielce, ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej.

Usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 140 ust. 2) osoba usamodzielniana to osoba, która do osiągnięcia pełnoletniości lub do ukończenia nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia, przebywała w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej. Osiągnięcie przez dziecko pełnoletniości jest ważnym wydarzeniem. Ma ono znaczenie głównie psychologiczne i prawne. Zwykle nie wiąże się jeszcze z koniecznością przejęcia odpowiedzialności za własne życie. Jednak w przypadku wychowanków umieszczonych

w pieczy zastępczej łączy się z koniecznością sporządzenia indywidualnego programu usamodzielniania (IPU) wraz z zobowiązaniem wychowanka do jego realizacji i złożeniem do zatwierdzenia przez Dyrektora MOPR. Osobie usamodzielnianej przysługuje pomoc: na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, a także pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia oraz pomoc prawna i psychologiczna (art. 140 ust. 3). Wsparciem w procesie usamodzielniania ma służyć opiekun usamodzielniania, którego wskazuje sam wychowanek. Realizacja obowiązków

w zakresie wspierania wychowanków pieczy zastępczej osiągnięcej pełnoletność została w całości przypisana władzom samorządowym.

W celu przygotowania usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia oraz przeciwdziałania ich bezdomności, gmina zapewnia odpowiednie warunki mieszkaniowe w postaci: mieszkań chronionych treningowych dla osób usamodzielnianych, mieszkań chronionych treningowych dla osób przygotowujących się do usamodzielnienia oraz lokali aktywizujących. W 2022 roku w mieszkaniach chronionych treningowych dla osób usamodzielnianych przebywało 11 osób, w 2021 i 2020 roku – 8 osób. W mieszkaniach chronionych treningowych dla osób przygotowujących się do usamodzielnienia w 2022 roku przebywało 6 osób, w 2021 roku – 7 osób, w 2020 roku – 5 osób. Monitorowanie funkcjonowania mieszkań realizowane jest przez Dział Opieki i Wychowania MOPR w Kielcach.

Nowatorską formą wsparcia skierowaną do wychowanków pieczy zastępczej z orzeczonym stopniem niepełnosprawności jest możliwość pobytu w lokalach aktywizujących i nabywanie umiejętności samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu przy wsparciu zatrudnionej kadry. Lokale aktywizujące znajdują się przy ul. Nowowiejskiej 14. W lokalach aktywizujących przebywało w 2022 roku 8 osób, w 2021 roku – 9 osób, w 2020 roku – 9 osób. Ponadto w ramach pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w 2022 roku mieszkania z zasobów gminy otrzymały 3 osoby, w 2021 – 4 osoby, a w 2020 roku – 3 osoby usamodzielniane, które opuściły pieczę zastępczą.

Adopcja dziecka

Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny (Ośrodek) jest jedynym ośrodkiem adopcyjnym w województwie świętokrzyskim. Ośrodek zajmuje się prowadzeniem procedury adopcyjnej, przygotowywaniem i szkoleniem kandydatów do przysposobienia dziecka, dokonuje doboru przyszłych rodziców do potrzeb dziecka, diagnozuje potrzeby dziecka oraz kwalifikuje dzieci do przysposobienia. W 2022 roku szkolenie przygotowujące do pełnienia roli rodziny adopcyjnej przeprowadzono dla 37 osób, w tym dla 18 par małżeńskich i 1 osoby niepozostającej w związku małżeńskim. Wydano 67 opinii kwalifikacyjnych dla kandydatów do przysposobienia dziecka oraz dla 34 dzieci przygotowano kwalifikację do przysposobienia. W omawianym roku, w stosunku do 51 dzieci złożono wnioski o przysposobienie do sądu. Ośrodek prowadzi również wsparcie postadopcyjne a także wsparcie rodzin naturalnych. W ramach tej aktywności, w 2022 roku podjęto 1 447 działań o charakterze psychologiczno – pedagogicznym dla rodziców adopcyjnych oraz 162 dla rodzin naturalnych.

Pracownicy Ośrodka biorą udział w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka pozostającego w pieczy zastępczej, odbywających się w powiatowych centrach pomocy rodzinie, przy organizatorach pieczy zastępczej, w rodzinnych domach dziecka i placówkach

opieki instytucjonalnej. Zespoły dotyczą zarówno dzieci zgłoszonych do przysposobienia jak i dzieci, które ze względu na swoją sytuację prawną czy rodzinną nie mogą być adoptowane. Ośrodek oferuje również pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla kobiet w ciąży rozważających oddanie dziecka do adopcji.

Tabela 12. Liczba dzieci przysposobionych w latach 2019–2022

Liczba dzieci przysposobionych	2019	2020	2021	2022
Ogółem, w tym:	52	56	56	37
- poniżej 1 roku życia	4	9	4	6
- od 1 do 4 lat	20	23	27	16
- od 5 do 9 lat	16	14	15	11
- 10 lat i więcej	6	10	10	4
Dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	1	3	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego za lata 2019–2022

Z powyższych danych wynika, że liczba przysposobionych dzieci w latach 2019–2021 kształtowała się na podobnym poziomie. Najmniej adopcji zanotowano w 2022 roku - 37. Żadne dziecko nie uczestniczyło w przysposobieniu międzynarodowym. Z ogółu przysposobionych dzieci w latach 2019–2022, najwięcej, bo prawie 43% stanowiły dzieci w wieku od 1 do 4 lat, a następnie w wieku od 5 do 10 lat – 28%. W analizowanym przedziale czasowym dla 57,7% przysposobionych dzieci wcześniejszym miejscem pobytu była rodzina zastępcza, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 13. Miejsce pobytu dzieci przed przysposobieniem za lata 2019–2022

Dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem	2019	2020	2021	2022
– w pieczy instytucjonalnej	10	7	9	1
– w rodzinnej pieczy zastępczej	28	34	31	23
– w rodzinie biologicznej	14	15	16	13
Ogółem	52	56	56	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego za lata 2019–2022

Analiza SWOT systemu wsparcia rodziny w Kielcach

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> Opracowane dokumenty strategiczne dla miasta i regionu (np. Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej i Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kielce, Samorządowy Program dla rodzin wielodzietnych Miasta Kielce, programy z zakresu przeciwdziałania przemocy i rozwiązywania problemów alkoholowych). Opracowane zarządzenia wykonawcze Dyrektora MOPR dotyczące wspierania rodziny (np. <i>Procedura postępowania pracownika socjalnego świadczącego pomoc w formie pracy socjalnej na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, Zarządzenie w sprawie wprowadzenia regulaminu dotyczącego określenia zasad funkcjonowania Zespołu Profilaktyki Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach</i>). Współdziałanie sieci instytucji i organizacji na rzecz wspierania rodziny (np. Miejski Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kielcach, Świętokrzyskie Centrum Profilaktyki i Edukacji w Kielcach, organizacje pozarządowe, NZOZ Nadzieja Rodzinie). 	<ol style="list-style-type: none"> Ograniczone możliwości współpracy między instytucjami wynikające z braku procedur i uregulowań prawnych związanych z wymianą informacji, tworzeniem wspólnych baz danych. Trudności we współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi prowadzącymi placówki wsparcia dziennego Brak dostatecznej liczby kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej, głównie zastępczych rodzin zawodowych, w tym rodzin specjalistycznych i pogotowi rodzinnych. Ograniczone możliwości izolowania sprawców przemocy w rodzinie od ofiar. Brak dostatecznej liczby specjalistów dziecięcych, m.in. psychiatrów, terapeutów. Długi czas oczekiwania na specjalistyczną pomoc dla dzieci. Ograniczone możliwości pomocy rodzinie w związku z izolacją spowodowaną pandemią.

4. Rozbudowana sieć placówek wsparcia dziennego.
5. Zaangażowana kadra pracowników socjalnych, asystentów rodziny i specjalistów działających na rzecz rodziny.
6. Współpraca asystentów rodziny z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej w celu uregulowania sytuacji dziecka na rzecz jego powrotu do rodziny naturalnej.
7. Bogata oferta zajęć dla dzieci i młodzieży świadczona przez instytucje samorządowe i pozarządowe.
8. Oferta wsparcia rodziców w procesie wychowawczym poprzez organizowanie np. warsztatów umiejętności rodzicielskich, *Szkoły dla Rodziców i Wychowawców (I i II część)*, zajęć dedykowanych ojcom (m.in. Stowarzyszenie Cyryla Metodego).
9. Współpraca międzyinstytucjonalna pracowników służb pomocy społecznej, szkół, organizacji pozarządowych, kuratorskiej służby sądowej w diagnozie, planowaniu i realizacji działań na rzecz rodziny.
10. Opracowany *Informator dla rodzin* w wersji elektronicznej.
11. Cyklicznie organizowane kampanie o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym np. Świętokrzyskie Dni Profilaktyki, kampania *Białej wstążki*.
12. Funkcjonowanie Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz prowadzenie programu korekcyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość uzyskania świadczenia wychowawczego 500+ przez każdą rodzinę z dzieckiem 2. Możliwość uzyskania wsparcia dla rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym w ramach ustawy <i>Za życiem</i> 3. Możliwość uzyskania rocznego świadczenia rodzicielskiego dla osób, którym nie przysługuje zasiłek macierzyński 4. Wydłużenie czasu urlopów związanych z rodzicielstwem 5. Wprowadzenie Rodzinnego Kapitału Opiekuńczego 6. Większy dostęp do informacji dotyczący możliwości uzyskania wsparcia przez rodzinę (np. kampanie społeczne, informatory, portale społecznościowe, strony internetowe) 7. Funkcjonowanie e-urzędów i możliwość składania wniosków internetowo (np. 500+, 300+, zapisy dzieci do żłobków i przedszkoli samorządowych) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Degradacja znaczenia rodziny. 2. Brak regulacji prawnych w zakresie określenia ram czasowych korzystania z pomocy społecznej. 3. Niski prestiż zawodu pracownika socjalnego i asystenta rodziny. 4. Trudności rodziców w radzeniu sobie z wyzwaniami wychowawczymi w zmieniającym się społeczeństwie. 5. Niekorzystny wpływ mediów na proces wychowania i socjalizacji dziecka. 6. Niespójny system wartości przekazywanych przez rodzinę, media i instytucje edukacyjne. 7. Zagrożenia dla dzieci i młodzieży związane nadmiernym i niekontrolowanym korzystaniem z mediów elektronicznych. 8. Wzrost kosztów utrzymania rodziny związanych z realizowaniem rosnących potrzeb edukacyjnych i rozwojowych (np. wzrost opłat za żłobek, przedszkole) oraz kosztów życia. 9. Wzrost dysproporcji statusu materialnego rodzin jako czynnik utrudniający korzystanie z możliwości edukacyjnych i rozwojowych przez dzieci z uboższych rodzin. 10. Wykonywanie przez rodziców pracy w tzw. szarej strefie. 11. Niski poziom zainteresowania społecznego rodzicielstwem zastępczym.

	<ol style="list-style-type: none"> 12. Brak skutecznych rozwiązań prawnych związanych z leczeniem uzależnień i izolowaniem osób uzależnionych od rodziny. 13. Wzrost liczby zachowań destrukcyjnych, zaburzeń psychicznych, depresji wśród dzieci i młodzieży. 14. Utrzymujący się od wielu lat ujemny przyrost naturalny. 15. Migracja zawodowa i związane z nią wyludnianie się. 16. Łatwy dostęp do środków psychoaktywnych. 17. Wzrost liczby uzależnień od multimediiów, zarówno ze strony dzieci, jak i rodziców. 18. Pogłębianie się trudności w komunikacji interpersonalnej pomiędzy członkami rodziny oraz w relacjach rówieśniczych.
--	--

Cele Programu i wskaźniki jego realizacji

1. Cel główny: Wzmocnienie funkcji rodziny jako naturalnego środowiska opiekuńczo-wychowawczego dla dzieci		
1.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia rodzin z dziećmi poprzez wzmacnianie ich rozwoju osobistego i zapobieganie marginalizacji		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Realizacja Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny i Samorządowego Programu dla rodzin wielodzietnych Miasta Kielce	Liczba rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny	
	Liczba podmiotów realizujących samorządowy Program dla rodzin wielodzietnych	
2. Realizacja świadczenia Kielecki Bon Żłobkowy	Liczba dzieci, na które wypłacono Kielecki Bon Żłobkowy	
3. Realizacja ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin <i>Zażyciem</i>	Liczba osób, na które wypłacono świadczenie	
4. Realizacja świadczenia rodzicielskiego	Liczba wypłaconych świadczeń rodzicielskich	
	Liczba osób, którym wypłacono świadczenia	
5. Organizowanie grup wsparcia dla rodzin z określonym problemem	Liczba zorganizowanych grup wsparcia	
	Liczba osób, które uczestniczyły w grupach wsparcia	
1.2. Cel szczegółowy: Wspieranie rodziny naturalnej w procesie wychowania dzieci poprzez podnoszenie kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności opiekuńczo-wychowawczych		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Prowadzenie zajęć <i>Szkoły dla Rodziców i Wychowawców</i>	Liczba osób, które ukończyły <i>Szkołę dla Rodziców i Wychowawców</i>	
2. Prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych	Rodzaj prowadzonych zajęć psychoedukacyjnych	
	Liczba osób, które uczestniczyły w poszczególnych zajęciach psychoedukacyjnych	

3. Udzielanie poradnictwa specjalistycznego	Rodzaj prowadzonego poradnictwa specjalistycznego	
	Liczba osób uczestniczących w poszczególnych rodzajach poradnictwa	
4. Prowadzenie mieszkania treningowego dla matek z dziećmi opuszczających placówki wsparcia	Liczba osób zamieszkujących mieszkanie treningowe	
1.3. Cel szczegółowy: Wspieranie rodziny naturalnej poprzez działania interdyscyplinarne		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem	Liczba rodzin z dziećmi objętych systemem pomocy społecznej	
	Liczba rodzin z dziećmi przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze objętych pracą socjalną w rejonach opiekuńczych	
	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem Zespołu Profilaktyki Rodzinnej	
	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny	
2. Objęcie rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wsparciem asystenta rodziny	Liczba rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, z którymi pracuje asystent rodziny	
3. Objęcie rodziców naturalnych dzieci z niepełnosprawnościami wsparciem asystenta rodziny w ramach ustawy <i>Za życiem</i>	Liczba rodziców naturalnych dzieci z niepełnosprawnościami, z którymi pracuje asystent rodziny	
4. Objęcie rodziców naturalnych dzieci z niepełnosprawnościami usługami opiekuńczymi	Liczba rodzin z dziećmi korzystających z usług opiekuńczych	
	Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych	
1.4. Cel szczegółowy: Zwiększenie efektywności oddziaływań pracowników pomocy społecznej poprzez podnoszenie kompetencji zawodowych		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
	Liczba zorganizowanych szkoleń dla koordynatorów ZPR i pracowników socjalnych	

1. Systematyczne szkolenia pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny w zakresie identyfikowania i pomocy w rozwiązywaniu problemów występujących w rodzinach	Liczba przeszkolonych pracowników socjalnych i koordynatorów ZPR	
	Liczba zorganizowanych szkoleń dla asystentów rodziny	
	Liczba przeszkolonych asystentów rodziny	
	liczba pracowników socjalnych, którzy ukończyli specjalizację I i II stopnia	
2. Podnoszenie jakości pomocy rodzinom z dziećmi poprzez udział pracowników w superwizji	Liczba pracowników socjalnych uczestniczących w superwizji	
	Liczba asystentów rodziny i koordynatorów ZPR uczestniczących w superwizji	
1.5. Cel szczegółowy: Wsparcie dzieci z rodzin zagrożonych dysfunkcjami lub dysfunkcyjnych poprzez wyrównywanie szans i zapobieganie niedostosowaniu społecznemu		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Działalność placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Liczba placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej	
	Liczba dzieci korzystających z oferty placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej	
	Liczba placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie specjalistycznej	
	Liczba dzieci korzystających z oferty placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie specjalistycznej	
2. Realizowanie zajęć dla rodziców/opiekunów dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego	Liczba placówek wsparcia dziennego oferujących zajęcia dla rodziców/opiekunów dzieci korzystających z ww. placówek	
	Liczba rodziców/opiekunów korzystających z konsultacji indywidualnych	
	Liczba rodziców/opiekunów korzystających z zajęć grupowych	

2. Cel główny: Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców naturalnych		
2.1. Cel szczegółowy: Propagowanie rodzicielstwa zastępczego jako najlepszej formy pieczy zastępczej dla dzieci		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Inicjowanie, rozpowszechnianie i wspieranie działań mających na celu pozyskiwanie osób chętnych do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej	Liczba działań promocyjnych, w tym kampanii społecznych	
	Liczba osób, które zgłosiły chęć zostania rodziną zastępczą lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	
2. Szkolenia i kwalifikowanie kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej	Liczba osób przeszkolonych, którym wydano zaświadczenia kwalifikujące do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej	
	Liczba osób, które powinny zostać objęte szkoleniem	
2.2. Cel szczegółowy: Podniesienie jakości usług świadczonych przez Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Kielcach na rzecz osób prowadzących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Objęcie wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego	Liczba wszystkich rodzin w systemie rodzinnej pieczy zastępczej	
	Liczba rodzin objętych opieką koordynatora	
2. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	
	Liczba dzieci, które pierwszorazowo objęto diagnozą psychologiczną	
	Liczba dzieci zdiagnozowanych	
	Liczba dzieci skierowanych na różne formy pomocy specjalistycznej	
	Liczba dzieci objętych różnymi formami pomocy specjalistycznej	

3. Rozwój poradnictwa pedagogicznego, psychologicznego oraz terapii i mediacji na rzecz osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej	Liczba przeprowadzonych konsultacji psychologicznych	
	Liczba osób korzystających z konsultacji psychologicznych	
	Liczba przeprowadzonych konsultacji pedagogicznych	
	Liczba osób korzystających z konsultacji pedagogicznych	
	Liczba przeprowadzonych spotkań terapeutycznych	
	Liczba osób objętych terapią	
4. Sporządzanie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny	Liczba opinii sporządzonych przez psychologa o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej u kandydatów	
	Liczba opinii sporządzonych przez psychologa o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej u funkcjonujących rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych	
5. Podnoszenie kwalifikacji pracowników pracujących na rzecz osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej poprzez udział w szkoleniach	Liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje pracowników pracujących z osobami prowadzącymi rodzinne formy pieczy zastępczej	
	Liczba przeszkolonych pracowników pracujących na rzecz osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej	
2.3. Cel szczegółowy: Podniesienie jakości opieki świadczonej na rzecz dzieci przez osoby prowadzące różne formy rodzicielstwa zastępczego		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Organizowanie szkoleń tematycznych w celu podnoszenia kwalifikacji opiekuńczo -wychowawczych osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej	Liczba szkoleń zorganizowanych dla osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej	
	Liczba osób biorących udział w zorganizowanych szkoleniach	
2. Udzielanie świadczeń fakultatywnych osobom prowadzącym różne formy pieczy zastępczej	Kwota środków finansowych zatwierdzonych w planie finansowym z przeznaczeniem na realizację świadczeń fakultatywnych	

gwarantujących uzyskanie rzeczywistego wsparcia finansowego rodzinom	Liczba rodzin/dzieci, którym udzielono pomocy w formie świadczeń fakultatywnych	
2.4. Cel szczegółowy: Rozwój profesjonalnej rodzinnej pieczy zastępczej		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Zawieranie umów z kandydatami spełniającymi warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinami zastępczymi niezawodowymi zgodnie z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych	Przyjęty limit	
	Liczba zawartych umów	
2. Zatrudnienie osób do pomocy w sprawowaniu opieki i w pracach gospodarczych zawodowym rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka	Liczba rodzin, które zgłosiły zapotrzebowanie na świadczenie usług osoby do pomocy w sprawowaniu opieki i pracach gospodarczych	
	Liczba osób zatrudnionych do pomocy w sprawowaniu opieki i pracach gospodarczych	
3. Zapewnienie zawodowym rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka zatrudnienia rodzin pomocowych w przypadku zaplanowanego wypoczynku lub w sytuacjach losowych	Liczba rodzin zgłaszających zapotrzebowanie na wsparcie rodzin pomocowych	
	Liczba umów zawartych z rodzinami pomocowymi	

3. Cel główny: Wspieranie placówek opiekuńczo-wychowawczych w utrzymaniu standardu opieki i wychowania		
3.1. Cel szczegółowy: Utrzymanie standardu liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Funkcjonowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych do 14 miejsc	Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych	
	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	
3.2. Cel szczegółowy: Zapewnienie profesjonalnej i kompleksowej opieki nad wychowankami instytucjonalnej pieczy zastępczej		

Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Wzmocnienie kadrowe placówek opiekuńczo-wychowawczych	Liczba zatrudnionych specjalistów	
2. Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dzieciom przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Liczba dzieci objęta specjalistycznym wsparciem	

4. Cel główny: Pomoc w usamodzielnieniu wychowanków pieczy zastępczej

4.1. Wczesne przygotowywanie wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia

Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Wydłużenie oddziaływań wychowawczych przygotowujących wychowanków do pełnienia ról społecznych poprzez umożliwienie im pozostawania w pieczy zastępczej do ostatecznego zakończenia nauki, nie dłużej niż do 25. roku życia oraz umożliwienie powrotu	Liczba osób, które osiągnęły pełnoletność	
	Liczba osób, które po uzyskaniu pełnoletności pozostały w pieczy zastępczej	
	Liczba osób, które po uzyskaniu pełnoletności powróciły do rodzinnej pieczy zastępczej	
	Liczba osób, które po uzyskaniu pełnoletności powróciły do instytucjonalnej pieczy zastępczej	
2. Doskonalenie u wychowanków kompetencji społeczno-zawodowych	Liczba dzieci, które wzięły udział w szkoleniach z zakresu umiejętności społeczno-zawodowych	
3. Doskonalenie u wychowanków umiejętności wyboru ścieżki kształcenia	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy, kończących edukację na poziomie szkoły podstawowej i szkoły średniej	
	Liczba dzieci, które wzięły udział w konsultacjach indywidualnych w zakresie poradnictwa zawodowego	
4. Doskonalenie u wychowanków umiejętności samodzielnego życia w mieszkaniu chronionym – treningowym dla osób przygotowujących się do usamodzielnienia	Liczba osób powyżej 18. roku życia, które odbyły treningi w mieszkaniu chronionym – treningowym dla osób przygotowujących się do usamodzielnienia	

4.2. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie bezdomności osób usamodzielnianych poprzez zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych osobom, które nie mogą powrócić do środowiska naturalnego		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Prowadzenie mieszkań chronionych – treningowych dla osób usamodzielnianych	Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych – treningowych dla osób usamodzielnianych	
	Liczba osób mieszkających w mieszkaniach chronionych – treningowych dla osób usamodzielnianych	
2. Prowadzenie lokali aktywizujących dla osób niepełnosprawnych, w szczególności dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej	Liczba miejsc w lokalach aktywizujących dla osób niepełnosprawnych, w szczególności dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej	
	Liczba osób zamieszkujących w lokalach aktywizujących dla osób niepełnosprawnych, w szczególności dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej	
3. Przydzielanie mieszkań z zasobów gminy osobom usamodzielnianym	Liczba osób usamodzielniających się wskazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach do objęcia lokalu z zasobów gminy w danym roku	
	Liczba osób usamodzielniających się, z którymi podpisano umowę najmu lokalu wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Kielce	
4.3. Cel szczegółowy: Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego poprzez pomoc osobom usamodzielnionym w podjęciu zatrudnienia		
Działanie	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika
1. Aktywizacja zawodowa osób usamodzielnianych	Liczba osób usamodzielnianych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy	
	Liczba osób usamodzielnianych, z którymi pośrednik pracy sporządził Indywidualny Plan Działania	
	Liczba działań aktywizujących podjętych w stosunku do osób usamodzielnianych (m.in. propozycje pracy, kursy, szkolenia)	

Monitorowanie Programu

W ramach monitoringu Programu będzie systematycznie i na bieżąco weryfikowana zgodność założeń Programu z realizowanymi celami i działaniami. Uzyskane od realizatorów Programu dane posłużą do wypracowania wniosków i uwag oraz ewentualnego wprowadzenia aktualizacji Programu. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Kielce zostanie powołany Zespół ds. Monitoringu, którego członkami będą przedstawiciele takich instytucji jak: Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Miejskiego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Centrum Obsługi Placówek. Zespół będzie się spotykał raz na pół roku. Realizatorzy Programu na początku każdego roku będą przygotowywać dane dotyczące stopnia osiągnięcia poszczególnych celów i przekazywać je do Zespołu, a następnie zostaną opracowane roczne raporty z monitoringu.

Podmiotem odpowiedzialnym za opracowanie raportów z monitoringu Programu będzie Dział Opieki i Wychowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach.

Uzasadnienie
Prezydenta Miasta Kielce
do uchwały Rady Miasta Kielce
w sprawie przyjęcia Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej
dla Miasta Kielce na lata 2023-2025

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazały kompetencje gminy w zakresie wsparcia rodziny oraz kompetencje powiatu w zakresie zapewnienia pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, natomiast do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Miasto Kielce jako miasto na prawach powiatu jest zobligowane do wykonania zapisów ustawy.

Celem Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Kielce na lata 2023–2025 jest tworzenie optymalnych możliwości wsparcia kieleckich rodzin, a w przypadku rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności – zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie przewycięzania problemów zakłócających lub uniemożliwiających prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji przez rodziny naturalne.

Ponadto w Programie koncentruje się działania na wspieraniu systemu pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej. Oferowana pomoc rodzinie i dziecku ma charakter interdyscyplinarny i tworzy kompleksowy system wsparcia rodziny. Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Kielce na lata 2023–2025 jest zgodny z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kielce na lata 2021–2030.